

Vlaams
Parlement

vergadering **C216**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

van 10 mei 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het integratiepact – 2000 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het integratiepact – 2014 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding van het decreet Lokaal Bestuur – 1890 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de afschaffing van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies – 2010 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het voorontwerp van decreet houdende de vernieuwde taakstelling en gewijzigde financiering van de provincies – 2023 (2015-2016)	9
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het opiniestuk over de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren – 1911 (2015-2016)	16

VRAAG OM UITLEG van An Moerenhout aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het integratiepact – 2000 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het integratiepact – 2014 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Voorzitter, minister, collega's, het regeerakkoord bepaalt dat de Vlaamse Regering een integratiepact zal sluiten met de lokale besturen, sociale partners, media, onderwijspartners en verenigingen van mensen met een migratieachtergrond. Het gaat om een ambitieus project van de hele regeringsploeg. De coördinatie is in handen van de dienst Diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid. Over dat pact is al veel gezegd en geschreven. In februari 2015 verklaarde u dat het pact er tegen eind 2015 zou zijn. In april 2015 publiceert de SERV een advies. Daarin bestempelt de commissie Diversiteit "het dichten van de etnische kloof" als de centrale doelstelling van het aangekondigde integratiepact. U verklaarde ook dat er al een aantal gesprekstafels met de stakeholders werden georganiseerd.

In uw beleidsbrief van oktober 2015 wordt plots geschoven met de planning. Over een integratiepact is er op korte termijn geen sprake meer. Er zou in 2016 een conceptnota worden bezorgd. Wanneer het integratiepact zelf er zal komen, is plots onduidelijk. In december 2015 verklaarde u dat een conceptnota met de doelstellingen en een budget in februari 2016 – drie maanden geleden dus – zou worden opgeleverd. Tijdens de bespreking van de begroting 2016 werd aangestipt dat er voor het integratiepact niet in middelen wordt voorzien. U gaf aan dat er zal worden geput uit projectmiddelen. Sindsdien hebben wij geen nieuws meer ontvangen over het integratiepact.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Waarom is er nog altijd geen integratiepact? Kunt u uitleggen waarom er telkens vertraging optreedt bij de voorbereiding ervan? Twee weken geleden liet de directeur van het Minderhedenforum, de heer Wouter Van Bellingen, optekenen dat de Vlaamse Regering een integratiepact heeft aangekondigd, maar dat er sindsdien niets is gebeurd, op twee vergaderingen na. Dat is een straffe uitspraak. Kunt u dit bevestigen? De coördinatie van de voorbereidingen is in handen van de dienst Diversiteitsbeleid van de Vlaamse overheid. Kunt u een overzicht geven van de realisaties van de dienst Diversiteitsbeleid met betrekking tot deze opdracht? Zijn er bijvoorbeeld voorbereidende documenten beschikbaar? Hoe evalueert u de rol van de dienst Diversiteitsbeleid? Kunt u meer informatie verschaffen over de verdere planning, de werkwijze en het budget?

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Ik wens me bij deze vragen aan te sluiten, minister. Ik zal de vragen niet herhalen. Ik wens me te informeren. Komt dat integratiepact er nog? En zo ja: met welke timing en hoe zal dat worden gefinancierd? Wat is de stand van zaken?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, collega's, ben ik nog van plan een integratiepact af te sluiten? Natuurlijk wel. Dat staat ook zo in het regeerakkoord.

Dat is nieuw, want in de vorige legislaturen was daar geen sprake van. Dat is een zeer goede zaak, maar dat vereist natuurlijk wel de input van heel wat actoren vanuit het middenveld én vanuit de administratie en de stakeholders zoals de VDAB en dergelijke. Ook u verwees ernaar, mevrouw Moerenhout. Het initiatief staat in het regeerakkoord, maar is decretaal niet verankerd. Dit gaat niet over het horizontaal beleidsplan. Het is iets totaal anders.

Ik beweer niet dat het fout is te stellen dat we achterstand hebben opgelopen. U zei het zelf al: de coördinatie gebeurt niet door de dienst Diversiteitsbeleid, maar door de Vlaamse Diversiteitsambtenaar. Die ambtenaar is onafhankelijk. U vraagt naar documenten en dergelijke. Wel, ik heb die zelf ook niet. Ik zal proberen om kort de ontwikkelingen te schetsen. In april 2015 heeft de Diversiteitsambtenaar mij een eerste nota bezorgd met de doelstellingen van het pact en een eerste ruw voorstel van aanpak. De Diversiteitsambtenaar stelde voor om een stakeholdersanalyse te maken en een gedetailleerde projectplanning uit te werken. Ik heb daaraan in april 2015 mijn akkoord verleend.

Eind juni 2015 is een gedetailleerde projectplanning aan mijn kabinet bezorgd. Wat betreft de doelstelling en het budget moet ik zeggen dat het voorstel niet overeenkwam met wat initieel was afgesproken. Het integratiepact is een goed initiatief, maar ik vind het onverantwoord om daarvoor zeven voltijdsequivalente personeelsleden aan te werven. In de administratie werken al mensen die bekwaam zijn om de uitvoering van dat pact te begeleiden. Ik heb het dan nog niet eens over de externe medewerkers die zouden worden ingeschakeld – bijvoorbeeld mensen van de VDAB. Ik zwijg dan ook nog over het jaarlijks weerkerend kostenplaatje van 3,3 miljoen euro. Dat is van het goede te veel. In de reguliere begroting hebben we daarvoor geld opzijgezet, maar niet dat bedrag.

We hebben dus besloten om het over een andere boeg te gooien. Er is afgesproken dat de Diversiteitsambtenaar eind februari 2016 een herwerkt voorstel zou inleveren. Op de dienst zijn er evenwel wat problemen geweest en de Diversiteitsambtenaar zelf is er ook even tussenuit gevallen. Alles liep wat vertraging op. De finale deadline was 9 mei – gisteren dus! We hebben nog eens herinnerd aan die afspraak, maar tot vandaag kregen we nog geen antwoord. Hoewel er geen echte deadline is bepaald – ook decretaal niet –, mag worden gezegd dat we wat resterende tijd betreft het wat krap krijgen. Samen met jullie wil ik dat het plan er komt. Maar het moet een realistisch plan zijn, en niet een plan dat niet voor resultaten zal zorgen maar wel meer dan 3 miljoen euro per jaar kost. Ik hoop bijgevolg dat de betrokken ambtenaar heel snel haar verantwoordelijkheid zal opnemen.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, eigenlijk heb ik geen aanvaardbare reden gehoord waarom er vandaag geen integratiepact is. U zegt dat er tot eind juni 2015 is gewerkt, maar dat u met de Diversiteitsambtenaar verschilt wat betreft de visie en het bijbehorende budget. Ondertussen zijn we één jaar later. U kunt dan wel de zwartepiet naar de Diversiteitsambtenaar doorschuiven, maar als minister hebt u ook een verantwoordelijkheid. Ik heb u niet horen zeggen dat er een document beschikbaar is, hoewel we inmiddels twee jaar verder zijn. Is er een document beschikbaar? Waarom is er het afgelopen jaar niets gebeurd? Ik vind dat u daar licht over gaat. De strijd tegen discriminatie is de afgelopen tijd een belangrijk aandachtspunt in de media geweest. U hebt op dat vlak verschillende uitspraken gedaan. Het minste dat daartegenover mag staan, is dan toch dat u er zelf voor zorgt dat er progressie wordt geboekt.

Uiteraard is deze zaak uw bevoegdheid, maar ook voor de andere leden van de Vlaamse Regering staat er veel op het spel. Ik keek het eens na: integratie is een

project van de hele Vlaamse Regering. Dat wordt in alle parlementaire debatten benadrukt – ook in de commissies waar de ministers Muyters, Crevits en Gatz hun opwachting maken. Die ministers – ministers van andere partijen dan de uwe – verwijzen allemaal naar u en het integratiepact in hun antwoorden op vragen wat ze zouden ondernemen tegen discriminatie op de werkvloer, in het onderwijs en in de media. Allen zeggen dat ze wachten op uw initiatief. U had het over alle actoren die bij de zaak worden betrokken. Ze kijken allemaal naar u. Ik vind dus dat u zich niet kunt tevredenstellen met te zeggen dat sinds juni 2015 eigenlijk niets is ondernomen. U moet meer doen dan alleen maar de vraag stellen naar waar het plan blijft. Ik wil u dus vragen om daadkracht te demonstreren, te beginnen met het geven van een ernstiger antwoord op mijn vragen.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, de deadline was gisteren en de vraag is dan ook wat uw plan van aanpak is. Wanneer een realistisch plan uitblijft, welke stappen zult u dan ondernemen? Zult u dan de betrokken ambtenaar convoceren of vervangen? U kunt zich niet laten gijzelen wanneer het plan er niet komt. Er moeten alternatieve acties komen. U zult iemand onder de arm moeten nemen. Het kan niet dat de betrokkene nalaat iets te doen want het gaat over iets heel belangrijks waar deze regering voor staat.

U hebt ook gezegd dat 3 miljoen euro niet realistisch is. Mijn vraag is hoeveel middelen u dan wel wilt besteden. Hoe ziet u het verdere verloop van dit dossier?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Van Volcem, zodra het voorstel op mijn bureau ligt en wij het al dan niet kunnen aanvaarden als realistisch, zullen we de financiering daarvan invullen. Ik heb wel al gezegd dat er naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2016 is voorzien in middelen op de reguliere kredieten. Als we dan eindelijk een plan hebben – hoe sneller, hoe liever – moeten we dan niet nog kredieten gaan zoeken. Ik heb ook gezegd dat 3,3 miljoen euro per jaar toch wel iets te veel van het goede is.

Mevrouw Moerenhout, als u zegt dat andere collega's expliciet naar mij verwijzen en achterover leunen, dan denk ik eerder dat dat een interpretatie van uzelf is dan de daadwerkelijke woorden van mijn collega-ministers, tenzij ik me zou vergissen. Ik weet bijvoorbeeld dat onder leiding van minister Muyters VDAB ook al heel wat stappen heeft gezet. Dat is toch ook een belangrijke actor bij de totstandkoming van een integratiepact. Ook vanuit de bevoegdheid Wonen hebben wij al heel wat stappen gezet. Het is de bedoeling dat het onder leiding van een leidend ambtenaar tot één integratiepact komt en hoe sneller, hoe liever.

Ga ik nog eens op tafel kloppen? Ja, met veel plezier, maar ik denk dat u ook aan mijn antwoord hebt kunnen merken dat het niet de eerste keer zal zijn.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, u bent wel eindverantwoordelijke dus ik verwacht dat u meer doet dan alleen op tafel kloppen, zeker gezien de omstandigheden vandaag.

Het integratiepact is beloofd en moest al een jaar geleden opgeleverd zijn. Het heeft ongelooflijk veel vertraging opgelopen en vandaag kunt u eigenlijk geen enkel document voorleggen.

Er zijn nauwelijks twee vergaderingen geweest in twee jaar tijd. Dat is beschamend.

U kunt niet antwoorden op de vraag van mevrouw Van Volcem hoeveel middelen u wilt investeren in deze materie. Ik ben blij dat deze vraag ook wordt gesteld

door Open Vld want ik til hier zwaar aan. U schreef in opiniestukken twee weken geleden dat u er alles aan doet om alle vormen van discriminatie te bestrijden, maar met het enige dat u hebt beloofd om discriminatie te bestrijden – heel veel pistes zoals de praktijktesten wilt u niet bewandelen –, met name het integratiepact, staat u nergens. Ik vind dat dit niet kan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Michel Doomst aan Liesbeth Homans, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de stand van zaken met betrekking tot de voorbereiding van het decreet Lokaal Bestuur – 1890 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Minister, er beweegt wat bij steden en gemeenten als gevolg van een aantal nieuwe methodes die ervoor zorgen dat steden en gemeenten nadenken over hun toekomst door de beleids- en beheercyclus (BBC), de fusie, het samengaan van OCMW en gemeente enzovoort. Er beweegt allerlei.

Er groeit ook wat beleid op maat. Er is dan ook een kader nodig om de mensen een visie te geven waar het Vlaamse beleid naartoe wil. Er is nood aan een soort van aangepaste visie op korte en middellange termijn. Ik voel dat die wil er is.

Wat is de timing in de voorbereiding? Het mag noch te snel noch te traag gaan, het moet een beetje tussen microgolf en ijskast zijn. Welke stappen worden er gezet? Hoe dicht zit het OCMW bij de gemeenten?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Uw laatste vraag is een legitieme vraag. Een van de belangrijkste aspecten van het decreet Lokaal Bestuur is nu eenmaal de integratie van het OCMW in de gemeenten. Ik zal de stand van zaken nog eens schetsen.

Wat de integratie van het OCMW in de stad of gemeente betreft, is er een conceptnota goedgekeurd in januari 2015, dus ruim een jaar geleden. Er is ook een wijziging van de federale OCMW-wet nodig. U weet welke artikelen moeten worden aangepast.

De federale ministerraad heeft op 26 februari 2016 op voorstel van federaal minister Borsus een voorontwerp van wet goedgekeurd tot wijziging van de OCMW-wet. Dat wetsvoorstel is voor advies voorgelegd aan de Raad van State. Het is de algemene vergadering van de Raad van State die het dossier momenteel behandelt. Het advies kan nog in de loop van deze maand worden verwacht. Hoe sneller, hoe liever natuurlijk, want ik word het wachten stilaan beu.

Afhankelijk van het advies van de Raad van State – we zijn afhankelijk van de federale wetswijziging – zullen we moeten nagaan in welk kader of in welke vorm die integratie van gemeenten en OCMW zal kunnen worden geregeld. Ik kan wel al zeggen, en dat heb ik ook gedaan tijdens vorige debatten en gesprekken over dit onderwerp, dat er sowieso een integratie komt. Hoeveel we daarin kunnen gaan, hangt af van onze federale collega's en van het advies van de Raad van State. Misschien kan het door een aanpassing van de federale wet. Zo niet, zullen we binnen ons eigen legistiek kader een aantal zaken moeten doen.

We hebben geen dag meer te verliezen om duidelijkheid te verschaffen aan de lokale besturen. Er is een bevraging geweest van de burgemeesters door de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Ook op de trefdag van de VVSG kwam als een van de belangrijkste bezorgdheden naar boven dat er eindelijk duidelijkheid moet komen. Ik zal niet nalaten om mijn federale collega's op hun verantwoordelijkheid te wijzen: liever met het federale niveau, mijnheer Doomst, maar als het niet anders kan, dan zal het zonder zijn.

Zowel mijn kabinet als de administratie heeft niet stilgezeten wat het decreet Lokaal Bestuur betreft. De integratie van het OCMW maakt daar een groot deel van uit, maar het is niet het enige onderwerp. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) is volop bezig met de voorbereidingen. We hebben ook een aantal opties voor het geval het op federaal vlak niet zou lukken, maar ik ga ervan uit dat dit wel zal lukken.

Ook andere werkzaamheden zijn onverwijld doorgegaan, zoals het werk in de paritaire commissie. We hebben daarnet een decreet besproken dat het resultaat is van het werk in deze commissie. Ik heb bij de toelichting gezegd dat het eigenlijk een voorafname was op het decreet Lokaal Bestuur. Daarnaast was er de evaluatie van het decreet intergemeentelijke samenwerking door ABB en de VVSG. Twee weken geleden is dat goedgekeurd in de plenaire vergadering.

Er is ook een apart forum met de VVSG en de andere stakeholders waar evaluatie en voorstellen tot bijsturing komen van de BBC, wat toch ook wel goed is voor de lokale besturen. Er is ook een schriftelijke bevraging gebeurd van de VVSG over bepaalde belangrijke wijzigingen aan het Gemeentedecreet, waaronder de wijziging over toezicht. Er was ook een bevraging van de VVSG over de grote strategische hoofdlijnen en de verwachtingen ten aanzien van het decreet Lokaal Bestuur, waarop de VVSG al een omvattend antwoord heeft geformuleerd.

Concreet hoop ik dat u ziet dat we niet stilgezeten hebben. Mijn geduld is wel behoorlijk opgeraakt, maar ondertussen werken we ook wel verder. Eerstdaags zullen aan mijn collega's in de Vlaamse Regering een aantal conceptnota's worden voorgelegd, bijvoorbeeld de conceptnota rond de vereenvoudiging van toezicht, ook de conceptnota over de aanpassing van de BBC. De conceptnota over de integratie van de OCMW's in de gemeenten is al in 2015 goedgekeurd, met alle gevolgen van dien: we zijn nog steeds aan het wachten.

Mijnheer Doomst, ik deel uw bekommernis dat binnen afzienbare termijn en zeker onverwijld echt duidelijkheid gecreëerd moet worden ten aanzien van de lokale besturen.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Het is dus duidelijk dat dit de achilleshiel is, dat we inderdaad moeten weten waar we met het OCMW naartoe moeten, omdat we er anders met het decreet Lokaal Bestuur niet uit geraken. We merken duidelijk dat er federaal een weg is, maar geen wil. Vlaanderen heeft een wil, maar zoekt de weg. Wat doen we nu in geval we in geen van beide sporen op weg geraken?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, ik ben een beetje ontgoocheld over uw antwoord, omdat u het decreet Lokaal Bestuur opeens sterk verengt en de hoofdbroek zult wijden aan de integratie van de OCMW's in de gemeenten. Ik heb hier, onder andere bij de bespreking van de beleidsnota en de beleidsbrief, nog gezegd dat we met de sp.a daarin een stuk ambitieuzer willen zijn, dat we willen nagaan hoe we de participatieve democratie kunnen versterken en meenemen in het decreet Lokaal Bestuur.

Inderdaad, de passage uit het regeerakkoord over de inkanteling van OCMW's in de gemeenten is geen eenvoudige oefening. U zegt dat u deze maand nieuws verwacht van de Raad van State. Behoudt u dan de timing om nog dit voorjaar klaar te zijn met het decreet Lokaal Bestuur? U hebt bij de bespreking van de beleidsbrief al gezegd dat we in blesuretijd zitten wat de inkanteling van OCMW's in de gemeenten betreft. Uiteraard komen we dan ook in blesuretijd wat het decreet Lokaal Bestuur betreft. Het laatste wat lokale besturen, zowel de OCMW's als de gemeenten kunnen gebruiken, is kunst- en vliegwerk, collega Doomst. Dat kunnen we lokaal ongelooflijk missen als kiespijn. Vandaar mijn pleidooi, minister, om de lokale besturen voldoende tijd te geven om zich voor te bereiden, zodat ze in de nieuwe bestuursperiode degelijk beleid kunnen voeren dat getuigt van goed bestuur. Wat ik tot nu toe merk, is absoluut geen goed bestuur, het lijkt meer op kunst- en vliegwerk in blesuretijd. Welke deadline stelt u zelf voorop?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Doomst, u sloot af met de woorden 'wil' en 'weg'. Bij mijn collega's in de Vlaamse Regering is er wel degelijk een wil en zeker ook een weg. Ondertussen beseffen we ook wel dat er bij de federale collega's misschien wel een weg is, maar weinig wil, en dat we niet stilgezeten hebben. Ik wacht nu op het advies van de Raad van State, en dan zullen we wel zien. Dat betekent echter niet dat mijn kabinet en mijn administratie ondertussen niets gedaan hebben. U weet dat het gevaarlijk is vanuit de Vlaamse Regering uw vertrouwen volop in de Federale Regering te stellen. We wachten dus op het advies van de Raad van State, maar wanneer we het krijgen, moeten we niet van nul beginnen, we kunnen dan redelijk snel gaan. Ik deel absoluut de bekommernis dat we zo snel mogelijk duidelijkheid moeten geven aan de lokale besturen.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

Michel Doomst (CD&V): Ik vind het heel belangrijk dat we vóór de zomer de beuk erin zetten, en desnoods vanuit Vlaanderen initiatief nemen, met de risico's van dien, maar dat we toch het lot in eigen handen nemen en beweging krijgen in dit dossier. Anders denk ik dat men lokaal toch wel erg zenuwachtig zal worden.

Kurt De Loor (sp.a): Voorzitter, ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag. Minister, welke deadline stelt u voorop om ...

De voorzitter: Mijnheer De Loor, de minister antwoordt zoals zij wenst, en het staat u vrij een aanvullende vraag te stellen in een volgende commissievergadering.

Minister Liesbeth Homans: Ik heb geen nieuwe deadline, ik ben toch duidelijk geweest!

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Els Robeyns aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de afschaffing van de persoonsgebonden bevoegdheden van de provincies

– 2010 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het voorontwerp van decreet houdende de vernieuwde taakstelling en gewijzigde financiering van de provincies

– 2023 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp-a): Minister, ondertussen weten we al bijna twee jaar, sinds het regeerakkoord, dat de provincies in de toekomst niet langer persoonsgebonden bevoegdheden zullen mogen uitoefenen. In uw beleidsnota hebt u destijds de timing en de aanpak gespecificeerd. U zei dat de persoonsgebonden bevoegdheden overgeheveld zullen worden, ofwel naar het Vlaamse niveau, ofwel naar de steden en gemeenten. U zou als bevoegd minister de coördinatie van die oefening op zich nemen en de coherentie van het geheel bewaken. De effectieve overdracht zou geleidelijk worden doorgevoerd, maar binnen een afgesproken planning, zodat de effectieve overdracht in elk geval op 1 januari 2017 afgerond zou zijn. Die timing hebt u in uw laatste beleidsbrief nog eens bevestigd. U hebt ook nog vermeld dat de wijzigingen op het vlak van de bevoegdheden samenlopen met de aanpassing op het vlak van de financiering van de provincies, waarover collega De Loor het verder zal hebben.

Ondertussen zijn we bijna twee jaar verder en minder dan acht maanden scheiden ons nog van die streefdatum. Er zijn al bijna twee jaar lang gesprekken bezig over de praktische gang van zaken tussen de provincies, uzelf en de betrokken administraties, maar tot op vandaag blijven de provinciebesturen en hun medewerkers in het ongewisse. Meer nog, de onzekerheid en onduidelijkheid nemen met de dag toe. Telkens wordt de datum waarop de Vlaamse Regering de nodige concrete beslissingen zou nemen en de provincies eindelijk zouden weten waar ze aan toe zijn, naar achteren geschoven. Eerst was het Pasen vorig jaar, dan de begrotingsopmaak vorig jaar en dan Pasen dit jaar. Zo schuiven we alsmaar op.

Normaal zou alles ingaan op 1 januari 2017 maar nu horen we uit goede bron dat alles zou worden verplaatst naar 1 januari 2018 of misschien zelfs nog later. Er is zelfs sprake van om alles over de volgende verkiezingen te tillen omdat het een dergelijke complexe materie is. Die geruchten maken de onzekerheid nog zwaarder voor het provinciebestuur en de medewerkers. De provincies hebben ondertussen al heel wat inspanningen gedaan met die datum van 1 januari 2017 in het vooruitzicht. Ze hebben hun financiële planning en werking daarop afgestemd en hebben hun functies en diensten ook al afgebouwd.

Minister, gezien die geruchten lijkt het mij dat duidelijkheid op zijn plaats is. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de overdracht van de persoonsgebonden bevoegdheden? Wordt de streefdatum van 1 januari 2017 nog steeds vooropgesteld? Ik ga ervan uit van wel, maar indien dit niet het geval is, wat zijn dan de motieven om die te verschuiven? Wanneer denkt u een ontwerp van decreet dienaangaande in te dienen? Mijn laatste vraag is hypothetisch en hangt af van uw antwoord. Indien er een latere ingangsdatum dan 1 januari 2017

komt, hoe zal de werking van de provincies met betrekking tot die persoonsgebonden aangelegenheden dan gefinancierd worden tijdens de overbruggingsperiode en hoe zal de omkadering dan worden georganiseerd?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Aansluitend op de vraag van collega Robeyns heb ik ook een vraag over de vernieuwde taakstelling van de provincies en de gewijzigde financiering. We hebben dat hier al een paar keer besproken. Eerst zouden we een kerstkindje verwachten. Dan was het een Valentijnsgeven. Dan verwachten we cadeaus van de paasklokken. Ondertussen is Moederdag achter de rug. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

Ja, in Antwerpen nog niet, daar is het Moederdag op 15 augustus. We hebben nog altijd Vaderdag in het vooruitzicht. Voor een aantal dossiers zijn die data al gepasseerd natuurlijk.

Minister, u wilt de provincies hun fiscale autonomie inzake het heffen van opcentiemen op de onroerende voorheffing ontnemen. De provincies zouden het vanaf dan met een Vlaamse dotatie moet stellen. Dit werd in een voorontwerp van decreet gegoten. Over dit voorontwerp bracht de Raad van State een advies uit. Over dit advies hadden we het in deze commissie reeds in januari.

Er resten nog een aantal belangrijke knelpunten, onder meer met betrekking tot de hoogte van de nieuwe Vlaamse basisheffing en de verdeelsleutel om de provinciale dotaties vast te leggen.

Minister, zoals we bij de vorige vraag om uitleg van de heer Doomst al hoorden, begint de tijd te dringen. We geraken in de blessuretijd, toch als u nog altijd denkt dat deze hervormingen kunnen starten vanaf 1 januari 2017. Collega Robeyns heeft het er daarnet al uitgebreid over gehad. De budgetopmaak bij de provinciebesturen start traditioneel voor de zomer. Het is zelfs zo dat het traditionele conclaaf waarin de deputaties de lijnen uitzetten met het oog op een eventuele bijsturing van het meerjarenplan, in alle provincies plaatsvindt rond de paasvakantie. Blijkbaar hebben de provincies, met uitzondering van de provincie West-Vlaanderen, dat conclaaf uitgesteld in afwachting van meer nieuws van uw kant. Maar dat nieuws laat op zich wachten, waardoor de provinciebesturen in totale onwetendheid zijn over het budgettaire kader waarin ze zullen terechtkomen. Ik vind dat onverantwoord.

Minister, wanneer denkt u een aangepast ontwerp, rekening houdende met het advies van de Raad van State, voor te kunnen leggen aan de Vlaamse Regering? Wanneer zullen de tarieven bedoeld in de artikelen 34 en 36 daadwerkelijk worden vastgelegd? Zal de Vlaamse Regering hierover effectief een nieuw advies aan de Raad van State vragen? Bent u van plan om criteria tot bepaling van de provinciale dotaties op te nemen in het decreet? Zo ja, welke? Zo neen, waarom niet? Hebt u al een zicht op de omvang van de besparing die u wenst te realiseren op de dotatie aan de provincies? Wanneer denkt u de provincies, die traditioneel redelijk vroeg starten met de opmaak van hun budget, te kunnen informeren over de dotaties die ze mogen verwachten?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: De collega's hebben de voorgeschiedenis redelijk goed geschetst. Een aantal nuances zou ik anders hebben gebracht, maar ik ga niet heel de voorgeschiedenis opnieuw uit de doeken doen.

U weet dat er al twee keer een voorontwerp van decreet principieel door de Vlaamse Regering is goedgekeurd. Mevrouw Robeyns, u hoort geruchten dat men

wat achterstand gaat oplopen vanwege de complexiteit van de materie, maar zo complex is dat eigenlijk niet. Het enige complexe dat er was, was de vraag aan de Raad van State, die ook bij de tweede principiële goedkeuring is voorgelegd, namelijk of Vlaanderen bevoegd is wat betreft de inperking van de fiscaliteit van de provincies. De Raad van State is daar heel duidelijk over geweest en heeft gezegd dat Vlaanderen die bevoegdheid wel degelijk kan overnemen.

De heer De Loor heeft geschetst dat een voorontwerp van decreet dat principieel was goedgekeurd door de Vlaamse Regering, voor advies naar de Raad van State is gegaan. Er waren twee artikelen opengelaten, zijnde de hoogte van de Vlaamse basisheffing en de wijze waarop de provinciale dotatie aan de verschillende provincies zal worden verdeeld.

Is dat complex? Neen, zo complex is dat niet. Het komt erop aan om wat goede wil te tonen en met veel partijen overeen te komen, en dan lukt dat wel. Ik denk dat het meest complexe vraagstuk is opgelost door het advies van de Raad van State.

Ik kan u nog meegeven dat mijn collega's die functioneel bevoegd zijn voor bijvoorbeeld de sport, het welzijn of de cultuur, samen met de provinciebesturen heel veel bilaterale overlegmomenten hebben gehad en dat er inventarissen zijn opgemaakt. Ik heb al uitgelegd hoe dat in zijn werk is gegaan. Er zouden ook financiële middelen aan die inventarissen zijn gekoppeld, namelijk hoeveel er nodig is om die bevoegdheden uit te oefenen en dergelijke meer. Ik moet wel toegeven dat het opstellen van die inventarissen niet altijd van een leien dakje is gegaan. Op momenten wanneer er vragen waren over de juistheid van de inventaris en de middelen die eraan gelinkt waren, is er bijvoorbeeld door de administratie beslist om de jaarrekening of dergelijke meer te gaan controleren om te kijken hoe het eigenlijk zat want men had enerzijds de inventarissen die door de provincies waren opgesteld en anderzijds de inventarissen die door de functioneel bevoegde ministers waren opgesteld in samenwerking met hun administratie. Wat dat betreft, zijn alle werkzaamheden goed gevorderd.

Collega's, ik wil u nog meegeven dat ik de bezorgdheid van de twee vraagstellers wel deel, en niet het minst ten aanzien van het personeel. We hebben net een heel debat gehad over personeelsleden van de lokale besturen, maar eigenlijk was dat decreet ook van toepassing op provinciepersoneel. We moeten hun echt duidelijkheid geven en vooral geruststellen. We moeten niet telkens gaan doen of die mensen op straat komen te staan. Dat is nooit de bedoeling geweest van dit decreet en het zal ook nooit de bedoeling zijn.

Collega's, ik wil dit dossier ten laatste deze maand een derde keer principieel laten goedkeuren door de Vlaamse Regering. Het is absoluut geen excuus, maar we hebben jammer genoeg te maken gehad met een wissel in de Vlaamse Regering. U weet of u weet het niet, maar dit is een co-agendering met de minister van Financiën en Begroting omdat het te maken heeft met de opcentiemen. Dat is de vorige twee keer ook zo gebeurd. U kunt van mij moeilijk verwachten dat ik afscheid moet nemen van de ene collega en de andere nog niet heb gezien, en die dan bij zijn nekvel pak en hem zeg om dat onmiddellijk mee te agenderen. Ik zal niet aarzelen om samen met mijn collega minister Tommelein dit dossier ten laatste deze maand voor de derde keer principieel te laten goedkeuren door de Vlaamse Regering.

Collega Robeyns en collega De Loor, ik kan moeilijk vooruitlopen op beslissingen. Ik ga ook niet vooruitlopen op allerlei scenario's die afwijken van de beslissing of die ervan uitgaan dat de beslissing niet zal worden genomen conform het regeerakkoord. Voor mij is het regeerakkoord heel duidelijk. Ik heb me er ook altijd heel loyaal aan gehouden, wat volgens mij ook geldt voor de andere coalitiepartners.

Dit is conform het regeerakkoord. Ik kan en wil niet vooruitlopen op hypothetische vragen en pisten die zich in mijn ogen niet mogen voordoen bij een

meerderheid die dat regeerakkoord niet als een vodge papier beschouwt. Ik ga er ook niet van uit dat dit gebeurt.

Gisteren heb ik opnieuw een overleg gehad met het bureau van de VVP. Het was een constructief overleg. Ik heb verklaard het dossier te willen voorleggen aan de regering en dat mijn kabinet al voorbereidende gesprekken heeft gevoerd. We zullen het zo snel mogelijk kunnen agenderen. Ik heb eraan toegevoegd dat we elkaar deze maand opnieuw ontmoeten, want het is veel beter de VVP uit eerste hand informatie te geven dan dat ze allerlei verhalen, al dan niet indianen- of cowboyverhalen, moeten lezen in de media of krijgen uit tweede of derde hand. Het is ook niet goed onduidelijkheid te scheppen bij de personeelsleden van de provincie.

Het dossier is voor de tweede keer principieel goedgekeurd. Als we het nu voor een derde keer principieel goedkeuren en twee belangrijke vraagstukken openlaten, dus de dotatie en het bedrag van de basisheffing, moeten we opnieuw naar de Raad van State voor advies. Dan volgt de definitieve goedkeuring. Dat is altijd de gevolgde procedure geweest.

Ik ga er dan ook van uit dat we 1 januari 2017 zullen halen, net als ik ervan uitga dat het regeerakkoord in dezen wordt nageleefd.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp-a): Minister, als ik u goed heb begrepen, wordt de timing aangehouden. Of de materie complex is of niet, vormt niet het onderwerp van de vraag. Dat is de grote ongerustheid bij het personeel van de provincie. Die bestaat al sinds de opname hiervan in het regeerakkoord, inmiddels al bijna twee jaar geleden. Het wordt dan ook tijd dat duidelijkheid wordt verschaft.

Vorige week nog werd een verzoekschrift van de welzijnswerkers van West-Vlaanderen behandeld in de commissie Welzijn. Ook daarin is letterlijk opgenomen dat ze het feit hekelen dat ze acht of negen maanden voor de vooropgestelde datum nog steeds niet weten waar ze aan toe zijn. Dat leeft werkelijk bij heel veel personeelsleden en dat vormt de belangrijkste reden voor mijn vraag. Als de timing opschuift, wordt het immers nog veel erger.

U haalt de wissel in de regering aan. Ik hoop dat dit niet bedoeld is als excuus indien de timing niet zou worden gehaald.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp-a): Minister, ik wens mijn vragen te herhalen waarop ik geen antwoord heb gekregen.

Wanneer zullen de tarieven bedoeld in de artikelen 34 en 36 daadwerkelijk worden vastgelegd? Zal de Vlaamse Regering hierover effectief een nieuw advies aan de Raad van State vragen?

Bent u van plan om criteria tot bepaling van de provinciale dotaties op te nemen in het decreet? Zo ja, welke? Zo niet, waarom?

Hebt u al een zicht op de omvang van de besparing die u wenst te realiseren op de dotatie aan de provincies? Wanneer denkt u de provincies te kunnen informeren over de dotaties die ze mogen verwachten?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): We hebben het al vaak gehad over de gewijzigde taakstelling en financiering van de provincies, met hieraan gekoppeld

de dotaties. We zijn nog niet helemaal in blessuretijd, maar de tijd begint wel te dringen. We weten ook dat het personeel ongerust is en dat ze vrij vlug duidelijkheid wensen. Bestuurlijk is het ook belangrijk voor de werking van de provincies.

Zeker als we de datum van 1 januari 2017 willen halen, moet er voor de vakantieperiode, liefst in mei of begin juni, uitsluitel zijn.

U vermeldt dat het dossier niet zo complex is en verklaart te weten waar u naartoe wilt. Het is voorgelegd aan de Raad van State die enkele opmerkingen in dat verband heeft geformuleerd, maar het dossier is eigenlijk klaar om een nieuw voorontwerp van decreet voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Dit gebeurt dan voor de derde maal, in de hoop dat het ditmaal de definitieve versie is.

Minister, het verwondert me enigszins dat u verklaart dat door de ministerwissel enige vertraging is opgetreden. Ik kan me moeilijk voorstellen dat uw ambtenaren niet aan het dossier zouden hebben voortgewerkt. Uiteraard moet er overleg zijn met uw nieuwe collega. Daar heb ik alle begrip voor, maar dat heeft ten hoogste een week geduurd. Ik kan me dan ook niet indenken dat dit de reden van de vertraging van dit dossier zou zijn.

We wachten er al een tijdje op en hopen dat het heel binnenkort aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd en ter bespreking in commissie wordt gebracht. We hopen dat dit dossier dringend vooruitgaat en dat de Vlaamse Regering snel een beslissing neemt, zodat wij ons erover kunnen beraden en het Vlaams Parlement een definitieve beslissing kan nemen en de regeling vanaf 1 januari 2017 in werking kan treden. Die datum werd trouwens altijd vooropgesteld.

Er is dus nog tijd, maar niet zo veel meer. Daarom moet nog deze maand of ten laatste begin juni uitsluitel worden gegeven.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik ben blij met de vragen om uitleg van onze collega's. Zelf heb ik vorige maand geprobeerd ter zake een vraag in te dienen, maar ze was op dat ogenblik niet ontvankelijk, omdat ze toen te recent in commissie was behandeld.

Los daarvan vind ik het heel belangrijk dat de Vlaamse overheid het voorbeeld geeft op het vlak van behoorlijk bestuur en op het vlak van betrouwbaarheid. Het moet mij uiteindelijk ook van het hart dat het niet zo evident is om in een situatie te zitten waarin mensen dagelijks werken en niet weten wat na 1 januari 2017 hun persoonlijke positie zal zijn.

Minister, ik weet dat u hard werkt aan dat dossier en dat u absoluut de bedoeling hebt om het regeerakkoord uit te voeren. Wij staan er ook volledig achter. Maar ik vind dat het belangrijk is om een signaal te sturen naar die mensen om hun met betrekking tot hun persoonlijke positie enige zekerheid te bieden. En ik zeg dit niet alleen omwille van die mensen zelf, maar ook omwille van de dienstverlening naar de burgers.

U zegt dat het dossier niet zo complex is. Er is misschien een complex kantje aan door de verscheidenheid van dienstverlening die in die persoonsgebonden materies verschilt van provincie tot provincie. Zo is in West-Vlaanderen de welzijnsdienst heel sterk uitgebouwd. Er zitten instellingen bij die een directe dienstverlening voor mensen, klanten, burgers verzekeren. Ook daar is het belangrijk om een signaal te geven. Minister, ik pleit ervoor om een heel duidelijk signaal te sturen naar die mensen, om te zeggen waar ze staan. Het is acht maanden voor 1 januari 2017 niet overdreven om dit te vragen.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Het is niet de eerste keer dat de vraag wordt gesteld. We volgen allemaal het dossier. Ik ben blij dat de meerderheid ervan overtuigd is dat we ermee verder moeten gaan. Het staat ook zo in het regeerakkoord. Dat is toch de Bijbel waaraan wij ons houden. *(Opmerkingen van Bart Caron)*

Voor u zal het misschien de Statenbijbel zijn. Ik weet ook niet welke vertaling u gebruikt. Voor mij is het de Bijbel, en als het de Bijbel niet is, dan toch het Nieuw Testament en de Handelingen der Apostelen.

De heer Dochy zegt dat er al hard aan gewerkt is. Dat wordt hier door iedereen erkend. Er is progressie gemaakt. Ik ben mij er terdege van bewust dat het niet fijn is voor het personeel. Maar de mensen behouden hun rechten. Het zal afwachten zijn waar ze terecht komen. Ze hebben vooral die bezorgdheid, en ik kan die ook delen.

Minister, als ik het goed heb begrepen, gaat u voor de zomer met een derde voorontwerp naar de regering. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

Deze maand nog? Wel, dat is dan nog voor de zomer. We zullen dan afwachten. Ik ben blij dat iedereen zich schaaft achter de afslanking van de provincies. Zo staat het in het regeerakkoord en zo zullen we het met zijn allen van de meerderheid uitvoeren. Dat is de boodschap die ik hier vandaag heel duidelijk heb gehoord. Dit sterkt mij in de overtuiging dat de provincies inderdaad dringend moeten worden afgeslankt.

Ik zou nog iets verder willen gaan, maar dat zal voor een andere keer zijn.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Voorzitter, ik heb geen vraag maar een opmerking.

Het werd hier al een paar keer gezegd en ik herinner mij de eerste keer dat ik iets zei over de provincies. Minister, ik zei toen dat het mij niet gaat over de verandering maar om uw veranderingsmanagement. U begon met de afschaffing van het Provinciefonds, terwijl de dotatie nog niet vaststond. Ik heb toen gezegd dat als u met zulke veranderingen uitpakt, u ervoor moet zorgen dat u de mensen meehebt. U bent begonnen met tegen de haren in te strijken. Dat was een eerste probleem.

Een tweede probleem is dat wij altijd moeten vaststellen, of het nu om de provincies gaat of over de inkanteling van de OCMW's, dat u een verandering decreteert, wat uw goed recht is, dat u werkvelden en mensen aan het werk zet, bij OCMW, provincies enzovoort, dat gaat over veel mensen en structuren, en dat het dan ineens begint te stroppen, zowel op het ene als op het andere niveau. Of het nu over juridische problemen gaat of over planningsproblemen, het stroopt. U maakt mensen onzeker. Ik ben blij dat u nu eindelijk begint toe te geven dat het voor het personeel allesbehalve plezierig is. Maar mensen worden onzeker. Het gevaar is dat het draagvlak voor verandering, dat eigenlijk in de eerste plaats gedragen wordt door personeelsleden, afbrokkelt. Ik voel ook zenuwachtigheid. Zenuwachtigheid is er hoe dan ook op de werkvloer, maar ook steeds meer hier in de commissie. Minister, ik hoop dat u snel duidelijkheid brengt.

Ik heb geen vragen deze keer. Ik bewaar die voor later dit jaar. Maar ik hoop vooral dat u de eerlijkheid hebt om op een gegeven moment te zeggen: 'Het lukt mij niet meer in deze regeerperiode.' Misschien zijn uw veranderingsprocessen wel iets te ambitieus voor de korte tijdsspanne.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Pira, met uw opmerking kom ik terug bij het begin van mijn antwoord op de vragen van mevrouw Robeyns. Het is

eigenlijk helemaal geen complexe materie. We gaan om met mensen en met bevoegdheden. Ik deel uw mening en die van de anderen die hier hebben gesproken, dat we duidelijkheid moeten creëren, in eerste instantie voor de personeelsleden van de provincie. Hoe rapper, hoe liever.

Voorzitter en collega's, ik ben tevreden dat ik bij allen, en vooral de coalitiepartners, de politieke wil heb gezien om dit dossier eindelijk tot een goed einde te brengen.

Mijnheer De Loor, een aantal van uw vragen had ik al beantwoord, maar ik ga ze nog eens beantwoorden. De timing zal voor eind deze maand zijn. Gaan we terug naar de Raad van State? Ik heb duidelijk uitgelegd dat als we het nu voor een derde keer principieel laten goedkeuren door de Vlaamse Regering, dat we dan die twee artikels wel zullen laten invullen en dat we dan voor advies terug naar de Raad van State moeten.

De hoogte van de basisheffing en van de dotatie zal in het voorontwerp staan dat deze maand nog aan de regering zal worden voorgelegd. Daar kan ik dus niet op vooruitlopen.

Mijnheer De Meulemeester, ik wil toch nuanceren. Mevrouw Robeyns heeft die vraag ook gesteld. Natuurlijk ga ik me niet verstoppen achter dat jammere feit van een collega. Wat ik gewoon wilde zeggen, is dat dit zou worden besproken tijdens een ministerraad, maar dat collega Turtelboom jammer genoeg een aantal uren daarvoor ontslag had genomen en die ministerraad niet is doorgegaan. Vorige week was er geen ministerraad. Ik hoef daar dus verder geen tekeningetje bij te maken. Dat stond op de agenda, maar er waren de omstandigheden. Natuurlijk is dat geen excuus, maar er was wel gepland dat dit zou worden besproken tijdens de ministerraad. U hebt het echter al gezegd: onze kabinetten zijn natuurlijk al wel in contact geweest, en de meeste mensen zijn ook gebleven bij de nieuwe collega Tommelein. Natuurlijk hebben we al contacten gehad. Ook met de kabinetten van CD&V – want dat is toch ook wel een belangrijke partner in dezen – zijn er al heel veel contacten geweest. Ik ga in dit dossier dus gewoon deze maand voor de derde principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering.

Voorzitter, ik deel immers absoluut die bekommernis: we moeten duidelijkheid verschaffen aan de personeelsleden, maar ook voor de lokale besturen, die eventueel taken moeten overnemen van de provincies, komt er duidelijkheid. Dit is niet het eerste debat dat we over dit ontwerp voeren. Ik vind het leuk om te horen dat er toch een zeer grote politieke wil is om het regeerakkoord uit te voeren en hiermee door te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (sp.a): Minister, ik dank u nogmaals voor uw antwoord. Dit is niet complex, maar het is natuurlijk wel complex door het feit dat er zoveel personen en diensten bij betrokken zijn. Het was in die zin dat ik dat bedoelde. Het is ook niet voor niets, denk ik, dat we al twee jaar in dialoog zijn, dat het zo lang duurt. Ik ben echter heel blij om hier ook van iedereen het volgende te horen: als er vandaag, acht maanden voor de inwerkingtreding, één zaak noodzakelijk is, dan is het duidelijkheid, zodat de ongerustheid bij die mensen op de werkvloer eindelijk kan worden weggenomen. Aangezien iedereen dat hier beaamt, ga ik ervan uit dat er ook snel duidelijkheid zal komen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, ik noteer dus dat er ook een zicht zal zijn op de omvang van de besparing die zal worden gerealiseerd op dotaties van de

provincies, zodat ze nu van start kunnen gaan met het conclaaf dat ze traditioneel rond de paasvakantie organiseren. Ik weet echter dat u niet graag antwoordt op dergelijke vragen, op lastige vragen die in het parlement worden gesteld. U doet me heel sterk denken aan het orkest op de Titanic. U doet alsof er niets aan de hand is, alsof alles op schema is. Zoals het orkest blijft u rustig verder spelen, verder toeteren, terwijl de boot spijtig genoeg aan het zinken is. Dit ziet er echt wel uit als kunst- en vliegwerk. Vandaag is het 10 mei. Als de datum van 1 januari 2017 wordt aangehouden, dan hoop ik dat er nog heel veel werk wordt verzet en dat er veel in huis zal komen van goed, van behoorlijk bestuur, want daar ziet het nu echt niet naar uit.

Ik vond uw zijsprongetje naar het wisselen van de minister van Financiën om de vertraging daar voor een deel aan te wijten, echt wel misplaatst. Wat u niet graag doet, is vragen beantwoorden, maar waar u wel sterk in bent, is het creëren van chaos op het werkveld, of dat nu is bij de provincies, de gemeenten of de OCMW's. Waarin u wel slaagt, is het creëren van chaos, financiële, maar ook bestuurlijke. De gemeenten blijven met betrekking tot de overdracht van bepaalde organisaties en instellingen nog altijd met grote vragen zitten: welke middelen zullen overkomen, komen er überhaupt voldoende middelen mee over? Wat dat betreft, blijven de gemeenten nog altijd op hun honger.

Ook bij de provincies heerst er momenteel financiële chaos en heel veel onzekerheid, maar niet enkel daar. Die is er ook bij organisaties, instellingen, verenigingen, culturele instellingen en noem maar op. Collega Robeyns heeft daarnet verwezen naar het verzoekschrift dat vorige week werd behandeld in de commissie Welzijn over de welzijnswerkers van West-Vlaanderen. Minister, daar, en niet enkel in West-Vlaanderen, maar in alle andere provincies, heerst grote ongerustheid over hun toekomst. Ik ben heel tevreden dat collega Dochy daar ook sterk naar heeft verwezen.

Dit is geen blessuretijd meer. Dit is onverantwoord gedrag, kunst- en vliegwerk. Minister, verschaf dus zo snel mogelijk duidelijkheid aan provincies, aan gemeenten, aan de betrokken personeelsleden, aan de organisaties, zodat ze ook hun dienstverlening kwalitatief kunnen voortzetten.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingrid Pira aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het opiniestuk over de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren – 1911 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Voorzitter, op vrijdag 22 april verscheen in De Tijd een opiniestuk van twee Vlaamse ambtenaren onder de titel 'Als ambtenaar bij de overheid steek je het best je nek niet uit'. Erin werd aangeklaagd dat ambtenaren die hun nek uitsteken en initiatieven nemen om de Vlaamse overheid van binnenuit te veranderen, het deksel stevig op de neus krijgen.

Het opiniestuk volgde op de publicatie en bespreking van het jaarverslag van de Vlaamse ombudsman eerder die week, waarin een scherpe passage staat over het spreekrecht van ambtenaren en het feit dat de ombudsman daar veel klachten over krijgt. De Vlaamse ombudsman sprak in vergadering van de commissie Binnenlands Bestuur van 19 april over een 'cultuur' die er is. Minister, u reageerde in De Tijd op het opiniestuk dat het spreekrecht van personeelsleden

een belangrijk democratisch recht is, en ondersteunt de oproep van de Vlaamse ombudsman om ambtenaren op dat vlak niet te ontmoedigen.

Minister, hebt u weet van een toenemend aantal klachten over het spreekrecht? Kunt u daarvoor desgevallend een verklaring geven? Hoe komt het volgens u dat die klachten worden ingediend? Ik heb al verwezen naar het verslag van de ombudsman, het opiniestuk en de reacties daarop. Hebt u weet van een groter wordende spanning tussen kabinetten en administratie, of binnen de administratie tussen topambtenaren en ondergeschikten?

Het jaarverslag 2016 is het eerste jaarverslag van de ombudsman sinds 2010 waarin sprake is van klachten over het spreekrecht of beter het gebrek daaraan. Toevallig is er binnenkort, van 24 mei tot 20 juni 2016, de tweejaarlijkse personeelspeiling. Op de website hierover staat letterlijk: "In de Personeelspeiling worden alle personeelsleden van deelnemende entiteiten van de Vlaamse overheid bevraagd over de belangrijkste aspecten van het personeelsbeleid van hun entiteit en de Vlaamse overheid. Via een zo kort mogelijke vragenlijst, online of op papier, krijgen medewerkers en managers de kans om in alle vertrouwelijkheid hun mening te geven over hun werk, hun verloning, hun loopbaan en loopbaanmogelijkheden, hun leidinggevendens enzovoort."

Minister, bent u bereid om in deze personeelspeiling, of indien niet op een andere manier, te peilen naar de problematiek waarvan de ombudsman gewag maakt in zijn verslag?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Pira, u was aanwezig tijdens de bespreking van het jaarverslag van de ombudsman een drietal weken geleden in deze commissie. Toen werd duidelijk gesteld dat het aanspreekpunt voor die klachten de Vlaamse ombudsman is, en dat die absoluut niet ressorteert onder mijn bevoegdheid, maar onder de bevoegdheid van het Vlaams Parlement.

In het jaarverslag van de ombudsman staat letterlijk: "Ik stel vast dat het aantal van dergelijke klachten te vaak ...". Dat 'te vaak' wordt verder niet gespecificeerd. Ik kan daar dus jammer genoeg niet op antwoorden. Als u vraagt naar de hoeveelheid en de aard van de ingediende klachten die bij de ombudsman zijn ingediend, is er maar één instantie waartoe u zich kunt wenden voor een antwoord daarop, en dat is nu eenmaal de ombudsman. Ik hoef me niet te bemoeien met de regeling der werkzaamheden, maar ik denk dat het tot uw macht behoort als parlements lid om dat te doen. Ik kan dus niets zeggen over het aantal klachten en wat wordt bedoeld met 'te vaak'.

Het Agentschap Overheidspersoneel (AgO) en het bureau Integriteit registreert het aantal vragen en meldingen die de centrale integriteitsactoren van de Vlaamse overheid ontvangen. De centrale actoren zijn de coördinator Integriteitszorg, Audit Vlaanderen, de preventieadviseurs psychosociaal welzijn van de Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming (GDPB), de sociale dienst en de dienst Diversiteit.

Dit gaat niet over de klachten die in het jaarverslag van de ombudsman staan, maar over de klachten die de Vlaamse overheid ontvangt. In 2015 behandelde dat bureau vijftien dossiers, en dat ligt in de lijn met het aantal dossiers in vorige jaren. In 2014 waren er vijftien dossiers en in 2013 waren er zestien dossiers. Een daling met een, maar daarover gaan we niet discussiëren. Hoewel, elke klacht is er een te veel.

De thema's waarover in 2015 een melding gebeurde, zijn erg divers, gaande van misbruik van bevoegdheid, onverenigbaarheid van functies of nevenfuncties, tot

corruptie, fraude, discriminatie en misbruiken in de vrije tijd. Het thema spreekrecht kwam niet aan bod als onderwerp van de meldingen. Dat is misschien ook wel belangrijk omdat u refereerde aan een opiniestuk waarover heel wat te doen is geweest. Dat ging over spreekrecht en spreekplicht.

U verwijst naar het verslag van de ombudsman, en ook naar het opiniestuk en de reacties daarop. Mevrouw Pira, we hebben het met de ombudsman uitgebreid gehad over spreekrecht en spreekplicht, loyaliteit en klokkenluiderssystemen. Dat onderscheid is belangrijk. Het is zeer goed dat dat bestaat. Het spreekrecht moet niet worden beknot. Daar ben ik geen voorstander van. Ik wil wel blijven onderstrepen dat er ook zoiets bestaat als spreekplicht. Ik vind het ook absoluut goed dat bepaalde ambtenaren hun verantwoordelijkheid opnemen.

Als men opiniestukken schrijft – ik wil niet ingaan op de particuliere casus, want er zijn in het verleden ook nog voorbeelden geweest –, als een ambtenaar op welke manier ook gewag maakt van corruptie, dan is het haar of zijn verdomde plicht dat ook te melden. Dat is nu eenmaal de definitie van spreekplicht. De overheid kan niet tolereren dat dit gebeurt. Een ambtenaar heeft in deze zaak ook wel enige verantwoordelijkheid. Het is goed dat ze daarover willen praten, maar alleen praten en niets melden, is absoluut niet oké. Spreekrecht, ja, maar er is ook een spreekplicht. Zo komen we bij het totale verhaal van rechten en plichten. Ambtenaren en personeelsleden hebben heel veel rechten, en terecht, maar als er gewag wordt gemaakt van corruptie, diefstal of andere wantoestanden – niet over het gratis nemen van een koffie, maar over veel andere dingen –, dan moeten ze hun verantwoordelijkheid nemen.

Heb ik weet van een toegenomen spanning tussen kabinetten en administratie? Neen, totaal niet, maar ik kan me vergissen. Misschien baseert u zich op of beschikt u over andere informatie, maar ik heb daar totaal geen weet van, integendeel. Er wordt goed samengewerkt, ook met AgO en met alle mensen die daar hun verantwoordelijkheid nemen.

Van 24 mei tot en met 20 juni 2016 gaan de vijftig entiteiten van de Vlaamse overheid deelnemen aan de tweejaarlijkse personeelspeiling. De deelname van de entiteiten aan de peiling is vrijwillig, en het is belangrijk dat dat zo blijft. Dat is de bevoegdheid en de verantwoordelijkheid van de betrokken leidende ambtenaren. Dat is zeer goed.

Ik vind het belangrijk dat heel veel personeelsleden aan die peiling kunnen deelnemen. Daarom hebben we de verschillende leidend ambtenaren ook nog eens gewezen op de peiling die er zit aan te komen. We hebben erop gewezen dat we er bijzonder veel belang aan hechten dat veel personeelsleden hun ei daarin kwijt kunnen, zonder dat we het verplicht opleggen, want dat kunnen we niet en dat behoort ook gewoon tot de autonomie en de autoriteit van de betrokken ambtenaar.

Laten we dat opiniestuk niet als particuliere casus gebruiken. Er zijn in het verleden nog opiniestukken geweest en ook op sociale media zijn er zaken geschreven. Iemand die je er zeker niet van kunt verdenken dat hij mijn partijkleur heeft, maar die wel een belangrijke functie uitoefent binnen de Vlaamse overheid, is de heer Leroy van VDAB. Hij heeft duidelijk gezegd dat hij het goedvindt dat ambtenaren mondig worden, maar aan de andere kant zei hij ook dat het belangrijk is dat onregelmatigheden gemeld worden en dat het niet bij woorden kan blijven.

Ik kan u ook nog meegeven dat de coördinator van het project coaching in de Vlaamse overheid een opiniestuk heeft geschreven op de webstek van 13. Daarin zegt ze dat ze de ambtenaren zeker niet wil ontmoedigen om het woord te nemen. Ze wijst op de twee kanten van het verhaal.

Ik stel ook vast dat de Vlaamse ombudsman heeft aangegeven dat hij een van de ambassadeurs wil zijn van de personeelspeiling. Dat is goed. Hij heeft er heel veel ervaring mee. Hij is ook een van de belangrijke aanspreekpunten binnen ons Vlaamse beleid, hoewel het niet onder mijn bevoegdheid valt, maar wel onder jullie bevoegdheid om aan de problematiek tegemoet te komen.

Ik kan nog meegeven dat ongeveer 22.000 Vlaamse ambtenaren zullen kunnen deelnemen. Dat is een stijging met ongeveer 10 procent ten opzichte van de vorige editie in 2014, en een record.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, bedankt voor uw uitgebreide antwoord. U hebt inderdaad geantwoord op mijn vraag, maar op het eerste punt hebt u gezegd dat u er niet op kunt antwoorden, omdat het de bevoegdheid van de ombudsman is. Dan hebt u verwezen naar het bureau Integriteit en de dossiers die daar behandeld zijn. U hebt expliciet gezegd dat spreekrecht geen onderwerp was in de meldingen. Daar is dus geen indicatie van waar de ombudsman het over heeft.

Dan hebt u het over spreekrecht gehad, en bent dan direct overgeschakeld op spreekplicht. Dat hebt u de vorige keer ook al gezegd, dat corruptie gemeld moet worden en dat ambtenaren spreekplicht hebben, maar daarmee zegt u niets over wat de ombudsman heeft aangeklaagd, namelijk de beknotting van het spreekrecht.

Met betrekking tot de personeelspeiling zegt u dat de deelname vrijwillig is, dat de leidend ambtenaren mee ingeschakeld zijn, dat er 22.000 mensen aan zullen deelnemen en dat de Vlaamse ombudsman een ambassadeur wil zijn.

De ombudsman heeft daar nu voor de eerste keer in zes jaar iets over gezegd, terugkijkend op die zes jaar. Het moest hem van het hart dat het regelmatig gebeurt dat ambtenaren daar bij hem over komen klagen, specifiek over het spreekrecht. Dan moet ik op basis van uw antwoorden toch concluderen dat u als bevoegde minister niets met dat signaal gaat doen. U bent niet van plan om het extra te onderzoeken. U zult het ook niet in de personeelspeiling stoppen. Het is nochtans een ideaal moment, want dat gebeurt om de twee jaar en het loopt nu toevallig vanaf deze maand tot in juni.

U zegt wel dat het aan de ombudsman is om de klachten te ontvangen, maar die man kan ook niet anders doen dan die klachten ontvangen en in het geval van de klokkenluiders die regeling in gang zetten, en voor de rest in zijn jaarverslag aan de politiek het signaal geven om daar iets mee te doen. En het is nu de opdracht van de politiek om daar iets mee te doen. Ik stel vast, op basis van de antwoorden die u geeft, dat u niet van plan bent om met dat specifieke signaal, van een man die aan het einde van zijn mandaat dat serieuze signaal geeft, iets te doen. Dat is een vaststelling.

U hebt het ook even over de klokkenluidersregeling gehad. Ook daar wordt in het opiniestuk over gesproken. Er wordt gevraagd om daar iets aan te wijzigen. Bent u van plan om daar iets aan te doen? Er wordt nu vanuit het federale niveau een beetje naar het Vlaamse niveau gekeken. Onder meer naar aanleiding van de Panama Papers wordt gezegd dat er dringend een klokkenluidersregeling moet komen. Vlaanderen staat daar verder in dan het federale niveau. Bent u van plan om bijvoorbeeld een hoorzitting te doen met een aantal relevante personen, eventueel ex-klokkenluiders, mensen van Audit Vlaanderen en zo meer, om voorafgaand aan een eventuele evaluatie van de klokkenluidersregeling de zaken aan te pakken?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): We hebben dat debat hier inderdaad een aantal weken geleden gevoerd, en ik was achteraf wat verrast door de vrije tribune. We hebben in de commissie het onderscheid gemaakt tussen spreekrecht, spreekplicht, loyauteit, klokkenluiders. Er is een signaal dat er een groter probleem zou zijn dan ik op dat moment kon inschatten. Ook op dit moment heb ik er geen zicht op hoe groot dat probleem is. De ombudsman heeft daar ook niet heel veel duidelijkheid over geschapen.

Een vrije tribune is voor mij ook niet het laatste woord daarover. Ik ben als parlements lid vragende partij om meer informatie te krijgen over of er nu echt een probleem is dan wel of het zo door een paar mensen wordt ervaren, maar niet echt een probleem is. Ik ben op dit moment vooral geïntrigeerd. Is er echt een probleem dat mensen veel zaken niet kunnen, mogen of durven te zeggen of het deksel op de neus krijgen als ze zaken melden? Ik vind dat merkwaardig. Ik had niet de indruk dat dit de cultuur van de Vlaamse overheid is. Ik denk ook nog altijd dat dit niet de cultuur is. Ik vind het wel belangrijk genoeg om het verder uit te zoeken. Of het moet in een personeelspeiling of zo, daar doe ik geen uitspraken over. Laten we daar duidelijkheid over krijgen. Ik ben vragende partij om meer te weten te komen over hoe groot het probleem al dan niet is.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Pira, u wilt weten of er iets aan de hand is met de klokkenluiders en u wilt meer te weten komen. U wilt eventueel hoorzittingen organiseren. U mag eender welke hoorzitting van mij organiseren. Ik regel de werkzaamheden hier niet. Ik zou me zelfs niet mogen moeien met de regeling van de werkzaamheden van een commissie.

Mevrouw Pira, ik begrijp dat u die vraag stelt, maar u kunt van mij toch niet verwachten dat ik drie weken nadat we hier hebben samengezeten met de ombudsman, ga antwoorden op vragen die eigenlijk aan hem hadden moeten worden gesteld op dat moment. Ik ga toch niet verantwoorden wat hij bedoelt met de woorden "te vaak" in zijn jaarverslag. Dat kunt u toch niet van mij vragen. Ik kan dat toch ook niet doen in naam van de ombudsman. Ik vind het een beetje een gemiste kans. Uw vragen zijn terecht, maar u stelt ze aan de verkeerde persoon. Het is jammer dat ze drie weken niet zijn gesteld tijdens de uitgebreide, maar zeer terechte commissiezitting met de ombudsman.

Ik kan u wel zeggen dat in het Vlaams personeelsstatuut absoluut is verankerd. Moet er iets aan het klokkenluiderssysteem worden gewijzigd? Ik ben ervan overtuigd dat ons systeem niet alleen beter is dan het federale systeem, maar een van de beste van Europa is. Ik heb drie weken geleden ook aangegeven dat ik best bereid ben om bijvoorbeeld het klokkenluiderssysteem uit te breiden naar de intergemeentelijke samenwerking (IGS). We zullen dat onderzoeken met de Cel Binnenlands Bestuur. We moeten wel de kanttekening maken dat voor de rest de rechtspositieregeling van de personeelsleden van de IGS niet is geregeld. Ofwel is het alles, ofwel is het niks. Als je enkel een klokkenluiderssysteem gaat invoeren maar niet de minister-presidentnorm voor bezoldiging, dan lijkt me dat toch moeilijk. We zullen het onderzoeken, want we merken soms ook wel dat iemand bepaalde zaken aanklaagt die absoluut niet door de beugel kunnen.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, wat collega Kennes zegt, is ook de insteek van mijn vraag: hoe groot is het probleem?

De ombudsman heeft meer gezegd dan "te vaak". Hij heeft er meer dan twee paragrafen aan gewijd. Hij is erover ondervraagd in de commissie en hij heeft een politiek signaal gegeven. Het is nu aan de politici om daar iets mee te doen.

Ik kan maar vaststellen dat collega Kennes eigenlijk dezelfde vraag heeft. De ombudsman is toch een man die over de partijgrenzen heen wordt geapprecieerd voor de manier waarop hij zijn job doet. Wat doen we daar dan als politici mee? Ik denk niet dat die man daar verder kon op ingaan. Zo heb ik het aangevoeld. Het is aan de politici om er iets mee te doen, maar ik stel vast dat het niet onmiddellijk de bedoeling is.

Minister, u hebt gelijk. Ik heb nogal eens de fout gemaakt om u zaken te vragen die behoren tot de regeling van de werkzaamheden. Maar mijn vraag was om de regeling van de klokkenluiders uit te breiden naar alle sectoren die substantieel worden gefinancierd door de overheid. De federale overheid kijkt naar de Vlaamse. Wij hebben al langer een regeling en enkele protocollen. We zouden een mooi voorbeeld kunnen zijn voor een ander niveau. We zouden een evaluatie kunnen maken en nagaan of we het uitbreiden of niet. Voorzitter, als we hierover dan een hoorzitting kunnen houden, geven we als Vlaamse overheid een mooi signaal.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.